

Нови райони за планиране след 2020 – някои съображения

д-р Десислава Николова

главен икономист

Институт за пазарна икономика

Основните въпроси

- Формалният критерий за населението (минимален и максимален праг за всеки район) - важен и незаобиколим
- Друг изключително важен въпрос – достъп на новите райони до Европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ)
- ЕСИФ – 5 на брой, използват се за осъществяване на Кохезионната политика, ОСП и Политиката по рибарство на ЕС

Достъп до европейски средства

- Конкретно за Кохезионната политика и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони - 3 категории на районите за периода 2014-2020 г. (вместо предишните 2):
- По-слабо развити региони: БВП на глава е под 75% от средното за ЕС
- Региони в преход – БВП/глава е 75-90% от средното за ЕС
- По-силно развити региони (БВП/глава - над 90%)

БЮДЖЕТ ЗА ПОЛИТИКАТА НА СБЛИЖАВАНЕ СЛЕД 2013 Г. (ЦЕНИ ОТ 2011 Г.)

ОБЩО **336 млрд. EUR**

Механизъм за свързване на Европа за транспорт, енергетика и ИКТ

40 млрд. EUR

ОБЩО **376 млрд. EUR**

* По линия на Кохезионния фонд ще бъдат заделени 10 млрд. EUR за новия механизъм за свързване на Европа

Разпределение на ресурсите

- Разпределение на ресурсите за програмния период 2014-2020 г.:
- Около половината от всички ресурси – за по-слабо развитите региони
- Около 10% от ресурсите – за регионите в преход
- Около 16% - за по-силно развитите региони

България и Кохезионната политика след 2020 г.

- Очакват се промени, вероятно по-малко средства за Кохезионна политика (и като абсолютна сума, и като дял от бюджета на ЕС)
- Все пак – склонност към запазване на статуквото при бюджета (*status-quo bias*)
- Много е вероятно Кохезионната политика да се ръководи от сходни съображения (повече за по-бедните райони, по-малко за по-развитите) и категории за регионите

Големият въпрос – София (столица)

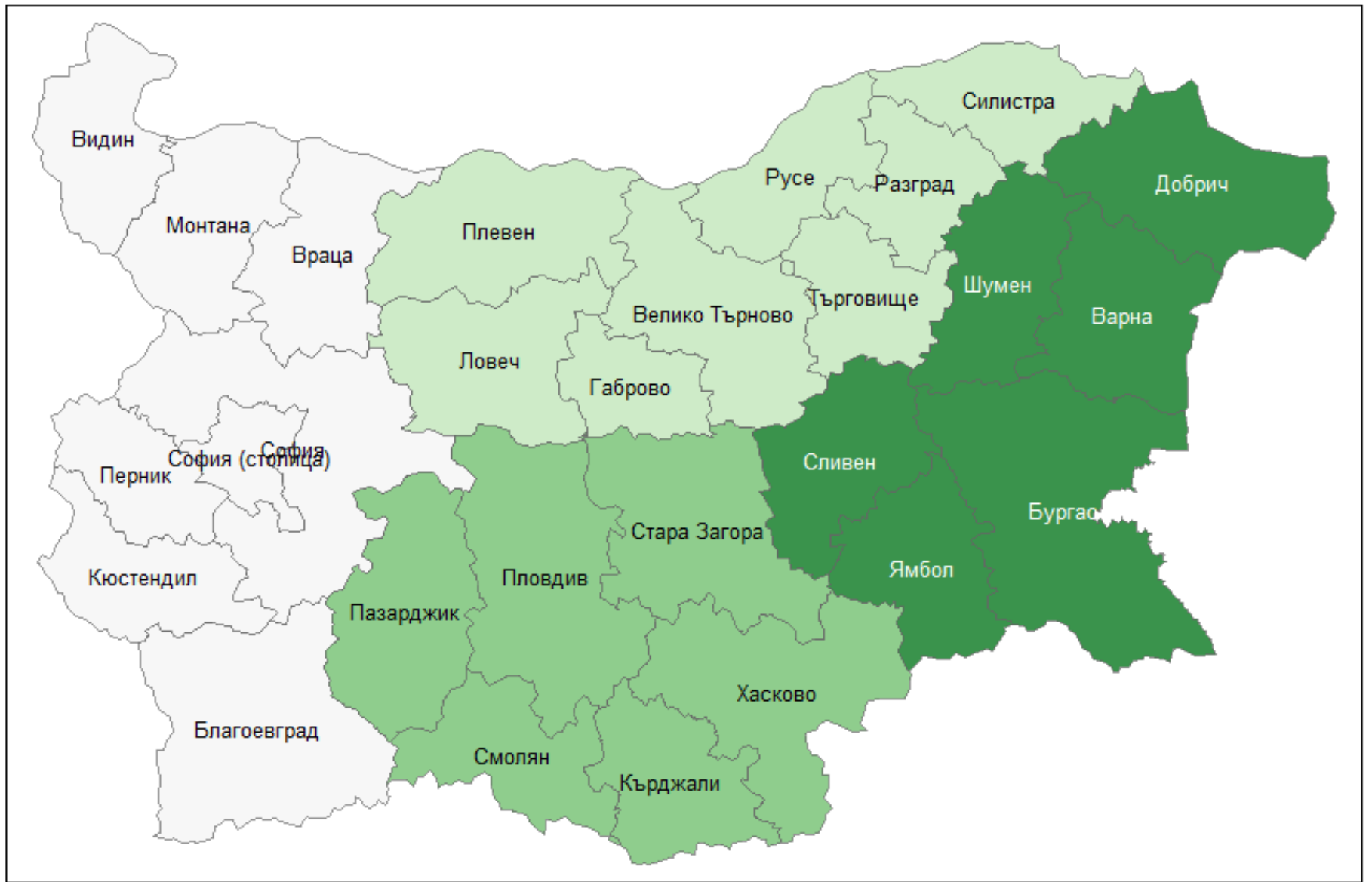
- При Вариант 1 и Вариант 2 на работната група – Югозападният регион ще премине в категорията на “региони в преход”, тъй като към 2015 г. БВП/глава в него е 76% от средното за ЕС
- При Вариант 3, при който столицата е отделена в самостоятелен район - БВП/глава за София (столица) е 102% от средното за ЕС (2015), т.е. София ще се причисли към “по-силно развитите региони”
- Т.е. и при трите предложени варианти София е поставена в по-неизгодна позиция (спрямо сегашната си категория) от гледна точка на достъпа до ресурс
- Препоръка на ИПИ - да се направят приблизителни изчисления за достъпа до ресурс на:
 - Югозападния регион при преминаване към “региони в преход”
 - столицата при преминаване към “по-силно развити региони”

Европейските средства – ключови за развитието на столицата

- Основни обекти на инфраструктурата, реализирани с европейски средства:
 - Метрополитен (1,4 млрд. лева),
 - инсталация за битови отпадъци (250 млн. лева)
 - Северна скоростна тангента (187 млн. лв.)
 - Реконструкция на околновръстен път,
 - нови мотриси и автобуси, интегрирана система за столичния транспорт и т.н.
- Към момента европейските средства са единственият източник за мащабни капиталови инвестиции за столицата
- Лошият пример на Братислава (отделена в самостоятелен регион) – неслучайно в Братислава няма метро

Алтернативен вариант на ИПИ за райониране

Предложено име на региона	Включени области	БВП/ глава (% от средното за ЕС)	Население (2015)
Западен	София, София (столица), Кюстендил, Благоевград, Видин, Враца, Монтана, Перник	69,0	2 521 615
Североизточен/Дунавски	Плевен, Ловеч, Габрово, Велико Търново, Русе, Разград, Силистра, Търговище	31,4	1 314 131
Тракийско-Родопски	Стара Загора, Пловдив, Пазарджик, Смолян, Кърджали, Хасково	36,8	1 759 901
Черноморски	Сливен, Ямбол, Шумен, Добрич, Варна, Бургас	37,0	1 558 137

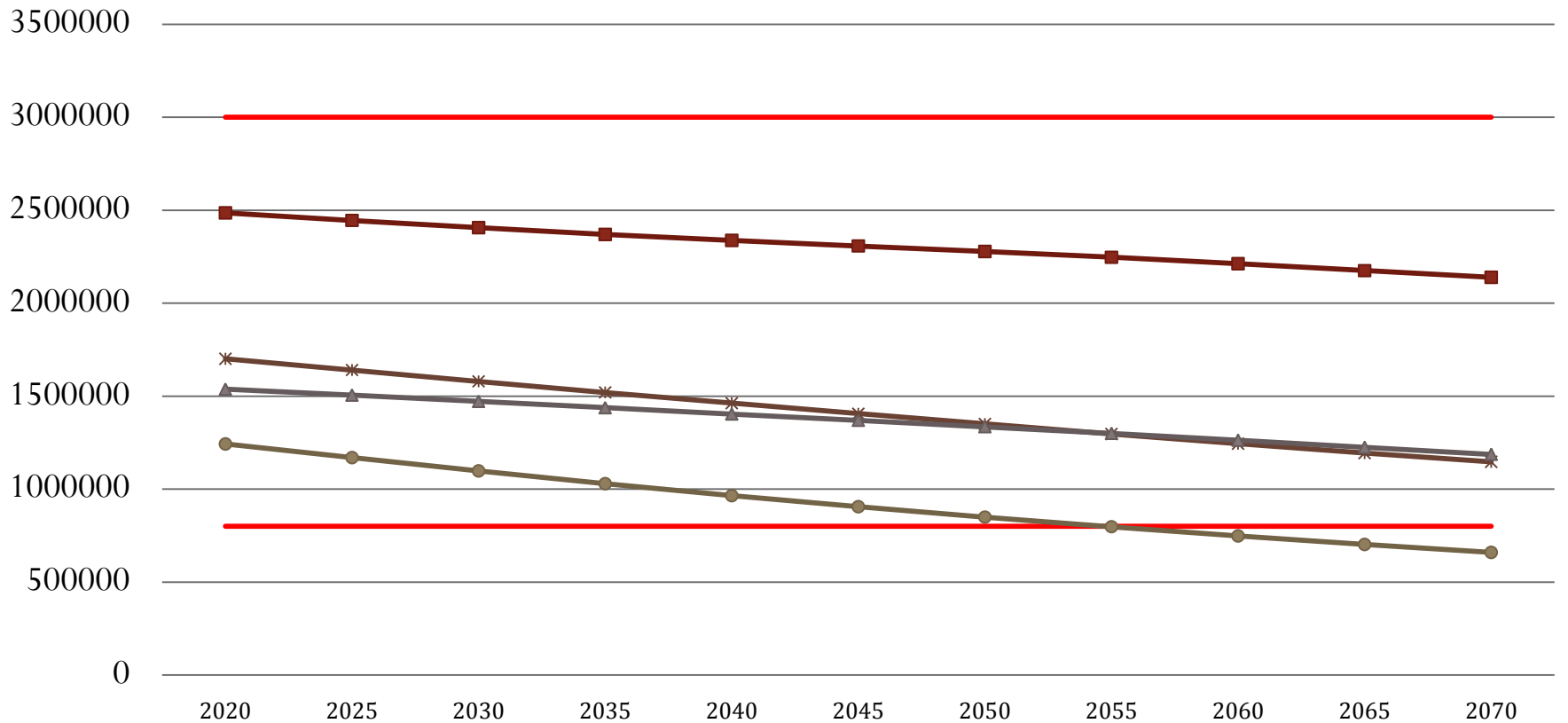

Предимства и недостатъци на предложения от ИПИ вариант (1)

Предимства:

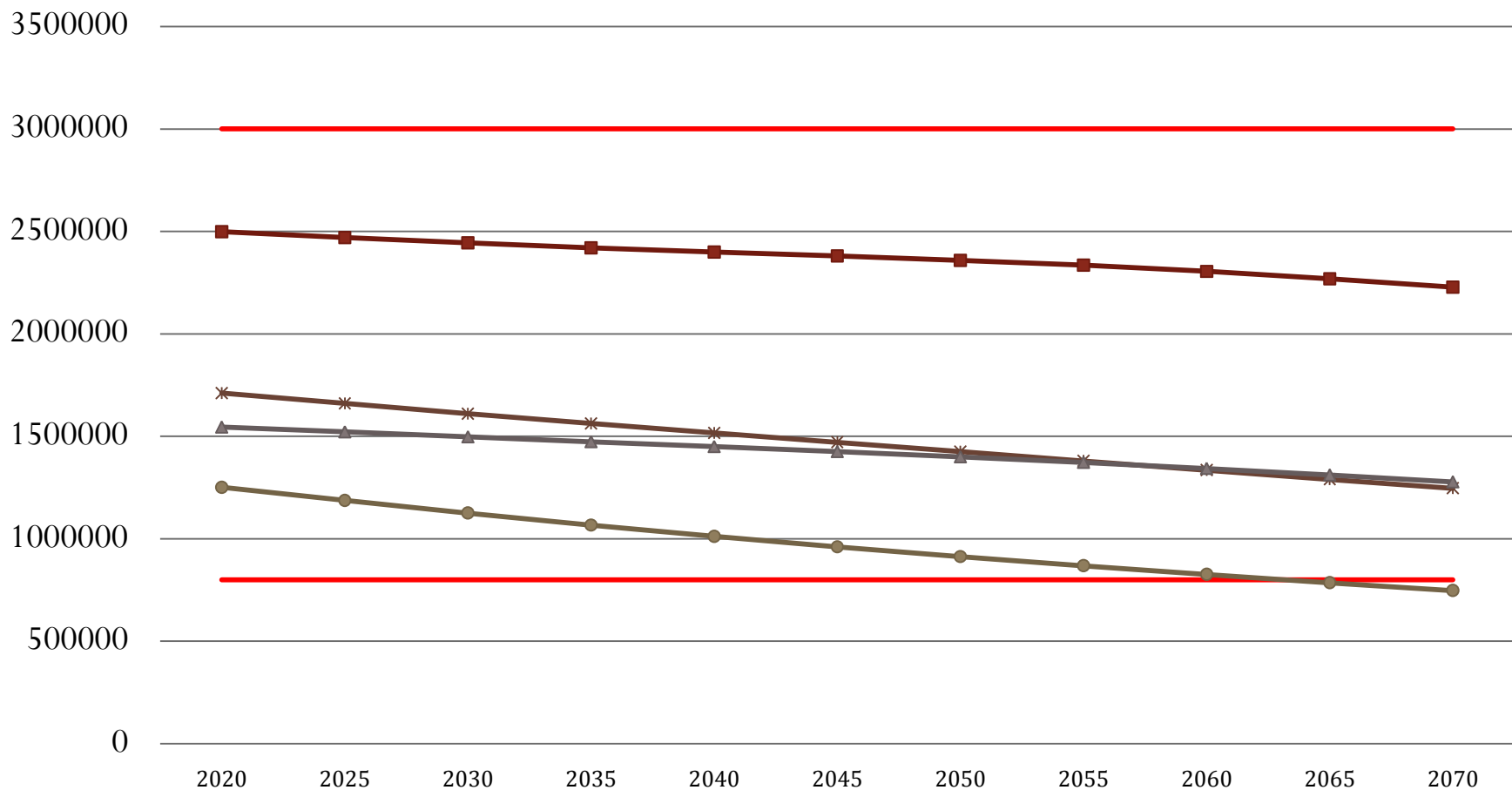
- Всички региони отговарят на критериите за население (3 000 000 > население > 800 000 души) поне до 2050 г.
- Предложеният Западен регион, който включва София (столица), е с БВП/глава < 75% от средното за ЕС
- Запазва се статутът на всички региони като “**по-слабо развити**” и съответно – по-добрият им достъп до средства за сближаване
- Този вариант ще осигури достъп до средствата за по-слабо развити региони на **всички региони** в страната, включително и Западна България, поне до 2027 г.;
- Запазва се естественото географско разделение и свързване на крайдунавските, от една страна, и крайморските области, от друга;
- Запазване на естествените връзки на Сливен и Ямбол с Бургас;
- Този вариант дава шанс за по-бързо развитие на Северозападна България посредством свързване с развитата Югозападна България

Прогноза за населението на предложените региони, души (при хипотеза за конвергентност)

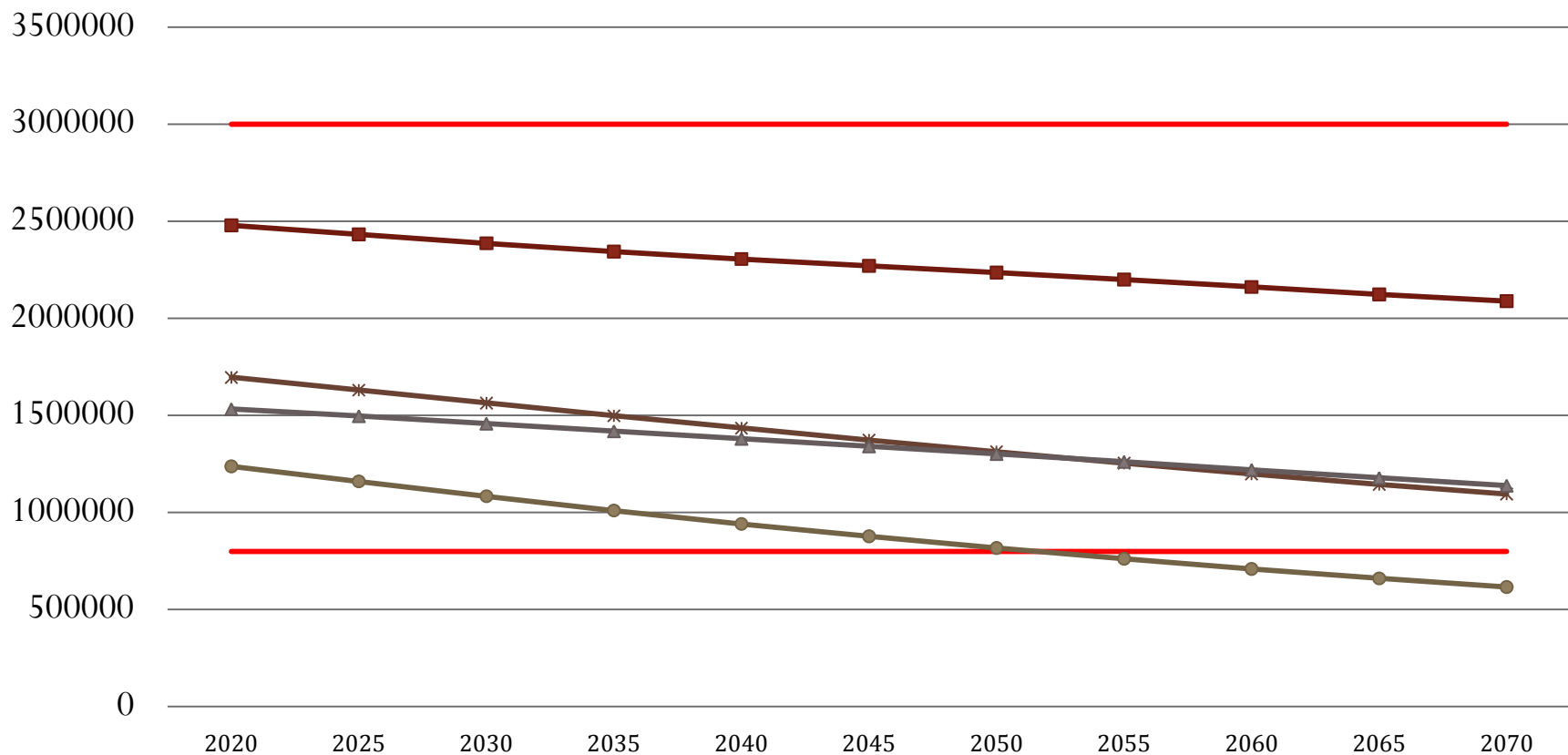
- Минимален критерий за население
- Западен
- Североизточен/Дунавски
- Черноморски
- Тракийско-Родопски
- Максимален критерий за население

Прогноза за населението на предложените региони (при хипотеза за относително ускоряване)

- Минимален критерий за население
- Западен
- Североизточен/Дунавски
- Тракийско-Родопски
- Черноморски
- Максимален критерий за население

Прогноза за населението на предложените региони, души (при хипотеза за относително забавяне)

- Минимален критерий за население
- Западен
- Североизточен/Дунавски
- Черноморски
- Тракийско-Родопски
- Максимален критерий за население

Предимства и недостатъци на предложените от ИПИ региони (2)

Недостатъци:

- Западният регион е с близо 2 пъти по-голямо население от Североизточния
- Североизточният регион най-вероятно няма да покрива критерия за минимално население след 2050 г. (но се осигурява стабилност за поне 30 години)
- Води до сериозно преначертаване на картата
- Западна България рано или късно ще трябва да премине в категорията “региони в преход”, но най-рано това ще стане след 2027 г. (ако все още има такава категоризация)

Обобщение

- Достъпът на столицата до по-сериозни средства по Кохезионната политика е изключително важен
- Европейските средства представляват единственият източник за значителни капиталови инвестиции в столицата
- Столицата не може да си позволи ограничен достъп до средства на фона на постоянния растеж на града и ограничените собствени средства
- Как ще се финансират по-нататъшно разширение на метрото, ново пътно строителство, модерни общински услуги и др.?
- Препоръка за избор на такова райониране, което не ощетява нито един регион от гледна точка на достъпа му до европейски средства за сближаване